

Критерии за оценяване на резултатите от обучението на учениците в 8, 9, 10, 11 и 12 клас за културно-образователна област „Обществени науки и гражданско образование“

I.История и цивилизация

Критериите за оценяване са свързани с насърчаването и стимулирането на по-нататъшното самостоятелно усвояване на нови знания и умения, като акцентът се поставя главно върху овладяването на специфични умения и развиването на компетенции по история и цивилизация,. Поради спецификата и разнообразния характер на очакваните резултати при оценяването могат да се използват различни методи и средства за проверка и оценка.

Видове изпитване писмено и устно /брой оценки: според Наредба №11 от 01.09.2016г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците Обн. - ДВ, бр. 74 от 20.09.2016 г., в сила от 20.09.2016 г.; изм. и доп., бр. 78 от 29.09.2017 г., в сила от 29.09.2017 г., издадена от министъра на образованието и науката.

Критерии за оценяване на резултатите от обучението на учениците в 8, 9 и 10 клас на първи гимназиален етап за културно-образователна област „Обществени науки и гражданско образование“ - учебна дисциплина „История и цивилизация“

1. Форма на оценяване:

Срочната /годишната оценка по предмета История и цивилизация се формира в зависимост

от резултатите на учениците от:

- 1.1. Тест за определяне на входно ниво, проведен в началото на учебната година.
- 1.2. Тест, проведен по време на учебния срок по класове.
- 1.3. Устни изпитвания, в това число участие в час, работа с историческа карта, анализ на исторически извор, схеми, диаграми, художествени картини, миниатюри, плакати, карикатури и др.
- 1.4. Домашни работи върху отговор на исторически въпрос и писмен анализ на исторически извор.
- 1.5. Разработване на проекти, доклади, научни съобщения и мултимедийни презентации.
- 1.6. От значение е цялостната работа на ученика през срока/годината-активното участие в час и системното старание, да притежава етични и морални качества спрямо преподавател и съученици.

2. Съотношение при формиране на срочна и годишна оценка:

Текущи оценки /от устни, от писмени, от практически изпитвания/.	50%
Оценки от контролни работи.	25%
Оценки от други участия /работа в час, изпълнение на домашни работи, упражнения, работа по проекти и др./	25%

3. Общи критерии за оценяване: Ученикът трябва да:

- 3.1. развива критично мислене;

3.2. обработка самостоятелно информация като:

- чете и коментира различни видове исторически документи, като се опира на налична информация и придобива нова;
- открива и представя различни гледни точки в информация от източници с различен произход и съдържание, прави заключения;
- изработва схеми въз основа на анализ на исторически извори;
- разчита статистически данни (таблици, диаграми, схеми);
- интерпретира информация от художествени картини и карикатури, афиши и други материали, отразяващи изучавани събития;
- развива и прилага свободно уменията за водене на записки;
- търси, подбира и обработва информация по зададена тема с помощта на ИКТ по зададени показатели, изработва мултимедийни презентации;
  - съставя резюме на историческа информация;
  - съставя план-тезис;
- подготвя кратко представяне на дадено събитие или проблем по предварително посочени източници на информация;
- открива логически противоречия в чужди изказвания и дава предложения за корекции;
- преценява степен на достоверност на исторически източници;
- умее да пише текст по зададен исторически проблем и/или върху исторически източници с помощта на съпътстващи въпроси.

3.3.открива връзката между политически, стопански, идейни и социални промени;

3.4.описва основни политически възгледи и модели на управление;

3.5. описва възникването и дейността на различни институции;

3.6. подбира и използва основни понятия при описание и сравнение на исторически събития и процеси.

3.7. прилага хронологични и пространствени ориентери при обяснение на териториални и обществени промени;

3.8. открива причини и последици; изразява собствена позиция въз основа на представени факти, аргументи и идеи; привежда доказателства при устни и писмени изложения и по конкретен исторически въпрос; участва в дискусии.

3.9. идентифицира и описва културно-исторически паметници със световно значение;

3.10. познава живота на историческите личности и оценява идеите и приноса им в историята;

3.11. участва в ролеви и симулативни игри;

3.12. работи в екип по предварително зададени задачи за проучване;

3.13. участва в разработване на конкретни учебни проекти;

3.14. прави междупредметни връзки, насочени към придобиване на ключови компетентности.

4. Формат на теста по История и цивилизация-типове задачи:/Изцяло съобразени с ДОО/

4.1. Познаване и използване на исторически понятия.

4.2. Работа с линия на времето и други задачи, свързани с хронология.

4.3. Познаване на историческите личности и техния принос в историята.

4.4. Познаване на културно-историческото наследство и определяне на мястото му в световната културно-историческа съкровищница.

4.5.Познаване на важни събития, умения за проследяване на причинно-следствена връзка.

4.6.Разпознаване и описание на историческите явления и проблеми.

5. Критерии при оценка на постиженията на учениците по шестобалната система:

5.1. устни и писмени изпитвания:

Отличен 6 - Ученикът отлично познава учебното съдържание, няма пропуски в знанията и уменията; усвоени са всички нови исторически понятия и се използват правилно; назовава, разпознава и подрежда в йерархичен ред събития и дати, правилно се формулират явления и понятия; прави обобщения и изводи, степенува причинно-следствени връзки, оценява значението на събитията или личностите; решава казуси, доказва тези; притежава богата езикова култура; безупречно работи с историческа карта; справя се с цялото разнообразие от учебни задачи в различни ситуации.

Много добър 5- Ученикът постига с малки изключения очакваните резултати от учебните

програми-налице са значителни познания, които използва за сравняване, подреждане, анализиране и класифициране на явления, понятия, личности; усвоени са новите исторически понятия и като цяло ги използва правилно; няма проблем при работа с историческа карта; конструира се цялостна и достоверна картина на историческите процеси с незначителни пропуски в изложението.

Добър 4- Ученикът постига преобладаващата част от очакваните резултати от учебните програми, назовава и илюстрира с примери преобладаващата част от събития, идеи, понятия; добре се справя при работа с историческа карта; налице е умение за резюмиране, обобщаване и сравняване на явления, понятия, личности, но има малки пропуски в знанията и уменията.

Среден 3- Ученикът постига само отделни очаквани резултати от учебните програми; в знанията и в уменията си той има сериозни пропуски; усвоени са само някои от новите исторически понятия, които се разпознават във връзка с конкретна тема; допуска грешки при работа с историческа карта; възпроизвежда знания-дати, събития, идеи, но повърхностно.

Слаб 2- Ученикът не постига очакваните резултати от учебните програми-не познава учебното съдържание и понятийния апарат, няма формирани знания и умения; не се ориентира при работа с историческа карта.

5.2. Критерии за оценка на мултимедийна презентация:

5.2.1. Общи критерии:

-текстът на презентацията да е подготвен задълбочено и прецизно, с ясен, кратък и изчистен текст

-да се използват ключови думи;

-да се използва поне още един печатен източник, освен учебника;

-баланс между писмена информация, изображения и устно изложение;

-ясно и последователно представяне на отделните компоненти-причини и предпоставки за събитието, неговия ход в хронологичен ред, последиците в близка и по-далечна историческа перспектива;

-да бъде около 10 слайда, продължителност около 20 минути;

-добър контраст, избягване на самоцелните анимации и звукови ефекти;

-да има въпроси към учениците по представената тема;

-работата се анулира при установен опит за преписване или ползване на готов продукт без личен принос.

5.2.2. Критерии за ниво:

Групи критерии:	Отлично ниво	Добро ниво	Задоволително ниво
Определяне на цел и планиране	Самостоятелно избрана, планирана и изпълнена цел (тема, проблем, задача), съотносима с проблема	Възложена от преподавателя задача, но самостоятелно не може да се справи	Възложена от преподавателя задача, несамостоятелно планирана и задоволително
Предварителна подготовка	Самостоятелен подбор на нови елементи, съчетани с оригинално представяне на класното съдържание, провокативни въпроси към аудиторията преди и след презентацията, или преди някои от слайдовете, говори свободно и подготвено по слайдовете.	Водещо е класното съдържание, позната информация, частично обогатена с някои нови елементи. Въпросите са формални или съвсем малко Изчаква новия слайд и говори с по-малко свои думи , често замълчава и се колебае как да продължи, но отговаря на въпроси от аудиторията, без да търси опорен слайд.	Само класно съдържание, без творчески подход Няма въпроси към аудиторията, но е готов да отговаря , като бързо намира опорен слайд по поставения проблем.

Графичен дизайн	Около 10 слайда, картинен разказ, съчетан с минимум текст тип - caption видим от края на залата; ключови думи, анимационни ефекти Силен контраст м/у фон и образ (текст)	5-6 слайда или повече от 15, еднообразен или прекалено и безпричинно цветово и шрифтово многообразие, без анимационни ефекти слаб контраст, неподходящ фон.	Ситен черно-бял шрифт, еднообразен, голям текстов обем на слайдовете, но презентаторът знае съдържанието и не го чете, а го разказва.
Етични норми	Заклучителни думи- собствено виждане по проблема, задаване на проблемен въпрос, посочване на източници, благодарност към екипа по разработката или сътрудниците.	Обобщението не се отличава с оригиналност Посочени са източниците. Благодарности за сътрудничество	Липса на обобщително мнение. Не посочва източници, но изказва благодарности за сътрудничество (или обратното).

Формулата за оценяване па тестовете и писмените работи на учениците е индивидуална за всеки тест или писмена разработка и се изписва от преподавателя върху листа за работа .

P.S. Горепосочените критерии показват нуждата от изграждане на „обучена аудитория”, която да дава възможност за интерактивен подход при представянето на презентацията.

II. География и икономика

Критериите за оценяване са свързани с насърчаването и стимулирането на по-нататъшното самостоятелно усвояване на нови знания и умения, като акцентът се поставя главно върху овладяването на специфични умения и развиването на компетенции по География и икономика,. Поради спецификата и разнообразния характер на очакваните резултати при оценяването могат да се използват различни методи и средства за проверка и оценка.

Видове изпитване писмено и устно /брой оценки: според **Наредба №11 от 01.09.2016г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците** Обн. - ДВ, бр. 74 от 20.09.2016 г., в сила от 20.09.2016 г.; изм. и доп., бр. 78 от 29.09.2017 г., в сила от 29.09.2017 г., издадена от министъра на образованието и науката.

4. Форма на оценяване:

Срочната /годишната оценка по предмета География и икономика се формира в зависимост от резултатите на учениците от:

- 4.1. Тест за определяне на входно ниво, проведен в началото на учебната година.
- 4.2. Тест, проведен по време на учебния срок по класове.

- 4.3. Устни изпитвания, в това число участие в час, работа с географска карта, анализ на схеми, диаграми, художествени картини, снимки и др.
- 4.4. Домашни работи върху географски въпрос и географско есе.
- 4.5. Разработване на проекти, доклади, научни съобщения и мултимедийни презентации.
- 4.6. От значение е цялостната работа на ученика през срока/годината-активното участие в час и системното старание, да притежава етични и морални качества спрямо преподавател и съученици.

5. Съотношение при формиране на срочна и годишна оценка:

Текущи оценки /от устни, от писмени, от практически изпитвания/.	50%
Оценки от контролни работи.	25%
Оценки от други участия /работа в час, изпълнение на домашни работи, упражнения, работа по проекти и др./	25%

6. Общи критерии за оценяване: Ученикът трябва да:

1. Развива критично мислене;
2. Обработва самостоятелно информация като:
3. Възпроизвежда знания за природата и обществото
4. Характеризира природни и социално-икономически обекти и явления по определен алгоритъм
5. Посочва обекти на географската карта, подрежда, изброява, назовава, цитира и др.
6. Нанася на контурна карта географски обекти по даден модел
7. Разбира значението, интерпретира и трансформира географска информация
8. Анализира информация от различни източници на информация /таблици, диаграми, графики, картограми, картосхеми, климатограми и др. /
9. Изработва самостоятелно картографски изображения диаграми, графики и др. на базата на статистически източници
10. Съставя, описва и представя маршрут на измислено пътешествие.
11. Оценява, обобщава, преработва, групира географска информация
12. Участва или провежда разговори за проблемите на природата и стопанството.
13. Чете и коментира различни видове географски документи, като се опира на налична информация и придобива нова;
14. Открива и представя различни гледни точки в информация от източници с различен произход и съдържание, прави заключения
15. Пише отговор на научен въпрос или съчинение по научен проблем, есе, реферат, изработва учебен проект. Посочва аргументи и доказва тези.
16. Търси, подбира и обработва информация по зададена тема с помощта на ИКТ по зададени показатели, изработва мултимедийни презентации;
17. Открива връзката между политически, стопански, природни дадености;
18. Прилага хронологични и пространствени ориентири при обяснение на териториални и обществени промени;
19. Открива причини и последици; изразява собствена позиция въз основа на представени факти, аргументи и идеи; привежда доказателства при устни и писмени изложения и по конкретен географски въпрос; участва в дискусии.
20. Идентифицира и описва културно-исторически и природни паметници със световно значение;
21. Участва в ролеви и симулативни игри;
22. Работи в екип по предварително зададени задачи за проучване;
23. Участва в разработване на конкретни учебни проекти;
24. Прави междупредметни връзки, насочени към придобиване на ключови компетентности.
Писмена разработка върху част от тема от изучаваното учебно съдържание

6. Критерии при оценка на постиженията на учениците по шестобалната система:

6.1. Устни и писмени изпитвания:

Отличен 6 - Ученикът отлично познава учебното съдържание, няма пропуски в знанията и уменията, които доказва чрез пълни и аргументирани отговори.

Усвоени са всички нови географски понятия и се използват правилно. Назовава, разпознава и подрежда явления и процеси.

Умее да представя, анализира и обяснява статистически данни, диаграми, схеми. и закономерности, да дава примери.

Правилно формулира явления и понятия; прави обобщения и изводи, степенува причинно-следствени връзки, оценява значението на явленията и процесите.

Създава текст по зададена тема, решава казуси, доказва тези. Притежава богата езикова култура; Безупречно работи с карти в атласа и в кабинета. Умее да изчертава и анализира контурни карти;

Много добър 5- Ученикът постига с малки изключения очакваните резултати от учебните програми.

Налице са значителни познания, които използва за сравняване, подреждане, анализиране и класифициране на явления, понятия,

Показва пропуски в работата с географска карта и статистическата информация.

Умее да изчертава графики и контурни карти, но се затруднява при анализа им.

Добър 4- Ученикът постига преобладаващата част от очакваните резултати от учебните програми. Назовава и илюстрира с примери преобладаващата част от понятията и закономерностите; добре се справя при работа с географска карта.

Сериозно се затруднява с анализа статистическите данни, диаграми.

Трудно коментира, анализира, интерпретира географска информация

Среден 3- Ученикът постига само отделни очаквани резултати от учебните програми.

В знанията и в уменията си той има сериозни пропуски.

Усвоени са само някои от новите географски понятия, които се разпознават във връзка с конкретна тема. Възпроизвежда знания, но повърхностно

Допуска грешки при работа с географска карта. Затруднява се с изпълнението на практически задачи.

Слаб 2- Ученикът не постига очакваните резултати от учебните програми-не познава учебното съдържание и понятийния апарат, няма формирани знания и умения; не се ориентира при работа с географска карта.

6.1.2 Критерии за оценка на тестове и писмени работи:

Формулата за оценяване на тестовете и писмените работи на учениците е индивидуална за всеки тест или писмена разработка и се изписва от преподавателя върху листа за работа.

6.2. Критерии за оценка на географски проект:

6.2.1. Въздействие

Какво въздействие/ като качество и количество/ може да има този проект? Представя ли решение на голям или малък проблем?

6.2.2. Творчески подход

Доколко е приложим творческия подход? Предлага ли ново решение, което не е опитвано преди?

6.2.3. Сътрудничество

Екипът включва ли множество членове? Сътрудничи ли си с други участници / виртуални или на други места/, за да се разработи по- широко мащабно решение?

6.2.4. Продукт

Доколко този проект отговаря на нуждите на предизвикателството, с което те са се наели да се справят? Доколко е достъпна технологията? Предоставено ли е цялостно решение или има още работа по проекта?

6.2.5. Устойчивост

Колко добър е планът им за следващия етап? Доколко те са добре подготвени да продължат работа и след събитието?

6.2.6. Представяне

Добра ли е вътрешната комуникация в екипа? Успяха ли ефективно да опишат историята на проекта и в какво се състои важноста му? Колко добре отговориха на въпросите на журито?

Представяне на проектите

Всеки екип има от 3 до 4 минути да представи разработеният проект и 3 минути за отговаря на въпроси на журито. Проектът може да бъде представен чрез: демонстрация на разработката и или презентация

Критерии за оценка на мултимедийна презентация:

Общи критерии:

-текстът на презентацията да е подготвен задълбочено и прецизно, с ясен, кратък и изчистен текст

да се използват ключови думи;

-да се използва поне още един печатен източник, освен учебника;

-баланс между писмена информация, изображения и устно изложение;

-ясно и последователно представяне на отделните компоненти-причини и предпоставки за събитието, неговия ход в хронологичен ред, последиците в близка и по-далечна историческа перспектива;

-да бъде около 10 слайда, продължителност около 20 минути;

-добър контраст, избягване на самоцелните анимации и звукови ефекти;

-да има въпроси към учениците по представената тема;

-работата се анулира при установен опит за преписване или ползване на готов продукт без личен принос.

6.2.7.

6.3.

6.3.1.

Предварителна подготовка	Самостоятелен подбор на нови елементи , съчетани с оригинално представяне на класното съдържание , провокативни въпроси към аудиторията преди и след презентацията, или преди някои от слайдовете, говори свободно и подготвено по слайдовете.	Водещо е класното съдържание , позната информация, частично обогатена с някои нови елементи. Въпросите са формални или съвсем малко Изчаква новия слайд и говори с по-малко свои думи , често замълчава и се колебае как да продължи, но отговаря на въпроси от аудиторията , без да търси опорен слайд.	Само класно съдържание, без творчески подход Няма въпроси към аудиторията, но е готов да отговаря , като бързо намира опорен слайд по поставения проблем.
Графичен дизайн	Около 10 слайда , картинен разказ, съчетан с минимум текст тип - caption видим от края на залата; ключови думи, анимационни ефекти Силен контраст м/у фон и образ (текст)	5-6 слайда или повече от 15 , Еднообразен или прекалено и безпричинно цветovo и шрифтово многообразие, без анимационни ефекти слаб контраст, неподходящ фон.	Ситен черно-бял шрифт , еднообразен, голям текстов обем на слайдовете, но презентаторът знае съдържанието и не го чете, а го разказва.
Етични норми	Заклучителни думи- собствено виждане по проблема, задаване на проблемен въпрос, посочване на източници, благодарност към екипа по разработката или сътрудниците.	Обобщението не се отличава с оригиналност. Посочени са източниците. Благодарности за сътрудничество	Липса на обобщително мнение. Не посочва източници, но изказва благодарности за сътрудничество (или обратното).

P.S. Горепосочените критерии показват нуждата от изграждане на „обучена аудитория”, която да дава възможност за интерактивен подход при представянето

7. Формат на теста по География и икономика

типове задачи: тестови и практически, чрез които се развиват умения и компетентности и пространствено мислене изпитват се фактите и нова ситуация, получават се нови знания /Изцяло съобразени с ДООИ/

Тестови задачи от затворен тип с възможни отговори, от които само един е верен

Тестови задачи със свободен отговор

Практическа задача върху изучаваното учебно съдържание

III. Гражданско образование:

Гражданското образование е нова предметна област, която се изучава от 2020 г. в 11 и 12 клас и се очаква да „стъпи“ върху съвременни педагогически теории доказано добри ефективни практики от националния и чуждия опит.

Гражданското образование играе водеща роля при разработването на модела на новата система за оценяване тъй като:

В него се набляга на диалога и на груповата работа и това разкрива нови възможности за преодоляване на прекалено индивидуализираното оценяване и за съобразяване с груповата същност на образователния процес. Нещо повече, групата се превръща в нов обект на оценяване, който е качествено различен от оценяването на съставящите я ученици.

В гражданското образование основната част от диалога и взаимодействието се осъществяват на основата на преживяванията, на използването на интерактивните методи и това поставя въпроса за качество на оценяването, за търсене на нови методи за оценяване, улавящи процесите и взаимодействията в групата, а не статично отразяващи предаваните обеми от знания.

Най-сетне активното участие на ученика в гражданското образование предполага нарастваща роля на самооценката и на начините на нейното осъществяване.

Така разработването на система за оценяване в гражданското образование предполага нов отговор на класическите дилеми в оценяването:

- между стандартизираността на системите за оценяване и уникалността на работата в групата по гражданство, изискваща индивидуален подход и усилия от всеки водещ и практически предполагаща конструирането на собствена система за оценяване;
- намирането на равновесие между количеството и качеството- широтата на предмета и разнообразните дейности при гражданското образование водят до неимоверни количества оценъчна информация и главният проблем е как да се намерят основните показатели и критерии, за да сме сигурни за качеството на оценяването;

Как да формулираме обща оценка по гражданско образование?

В програмата по “Гражданското образование” се посочва: ”...постиженията на учениците се оценяват по следния начин

- 1/3 от оценката отразява информираността на ученика по изучаваните проблеми;
- 1/3 от оценката се отнася за уменията на ученика да проучва, събира и изследва информация и да формулира проблеми, съобразени с различни гледни точки и интерпретации;
- 1/3 от оценката се отнася до компетентността и уменията на ученика да решава проблемите, да се включва в дейности с ясно изразена социална значимост.”

Разбира се, това указание е най-общо и за да имаме успех, ние следва да конкретизираме тези основни елементи на оценяването:

Знание:

- усвоява знания, определени от стандартите;
- разбира основните понятия;
- схваща причинно-следствените връзки между фактите и процесите;
- използва придобитите знания за интерпретиране на актуални събития от обществения живот;
- събира, обобщава, сравнява на новини и правене на собствени изводи

Как да се оценява:

- писмени работи
- тестове
- устни изказвания/съдържателен принос към обсъжданията, дебати, симулационни игри/
- интерпретация на текстове/преса, документи/
- портфейли/файлове/, проекти, изложби

Дял в общата оценка: 35-45%

Умения

- подготвя и произнася на публична реч /изказване/;
- участва в дискусия;
- изразява на собственото мнение и формулира на аргументи в негова защита/ писмено и устно/;
- изслушва и отчита на мненията на останалите участници;
- търси и използва информация;
- подбира факти и ги подрежда/йерархизира/;
- разграничава фактите от мненията;
- планира действия, разпределя задачи;
- сътрудничи в група;
- решава проблеми;
- урежда елементарни социални дейности.

Как да се оценява:

- дискусии, дебати
- симулационни и ролеви игри
- търсене и анализ на информация на дадена тема
- писане на писма и петиции по отношение на обществени проблеми
- портфейли/файлове/, проекти, изложби
- дейности в полза на училището, на местната общност

Дял в общата оценка: 25-40%

Участие в занятията:

- съвестно подхожда към отговорностите си;
- систематично се готви и участва;
- активно участие в занятията;
- сътрудничи с останалите участници;
- изпълнява поръченията на водещия;
- спазва приетите правила.

Как да се оценява:

- степен на подготовка за занятия
- подготовка на домашни работи
- степен на ангажираност по време на занятия, участие в дискусии, изразяване на собствени възгледи за упражнения, предложения за теми за обсъждане
- начин на общуване и сътрудничество с колеги по време на общите дейности

Дял в общата оценка: 25-35%

Активност извън занятията:

- допълнителни дейности и задачи , изпълнявани извън училище, доброволно участие, участие в конкурси и т.н.

Дял в общата оценка: – 5-15%

**Тези елементи на оценката могат да бъдат представени и в табличен вид:
Критерии за оценка на срочна и целогодишна оценка на участника**

Активност	Знания	Умения
<p><u>Отличен 6</u> Истински се интересува от това което става в групата. Дава идеи, инициативен е, доброволно приема различни задачи сътрудничи и помага на другите</p>	<p><u>Отличен 6</u> Знанията му надхвърлят определените от програмата. Може да прави заключения и да се обосновава като прилага знанията. интересува се от това, което става в България и по света</p>	<p><u>Отличен 6</u> Умело формулира аргументи, може да изясни причини и да предвиди последици, да интерпретира информация, добре организира работата си, приема отговорност, спазва правилата</p>
<p><u>Много добър 5</u> Участва активно в работата на групата, не отказва каквото и да е поръчение, спазва правилата, понякога проявява инициатива</p>	<p><u>Много добър 5</u> Овладал е знанията, може да повтори това, което е чул или е прочел, от време на време прави грешки</p>	<p><u>Много добър 5</u> формулира становища и ги подкрепя с аргументи, придържа се към правилата, но не винаги поема отговорност , гъвкав е, изпълнява различни роли в групата</p>
<p><u>Добър 4</u> Активен е, рядко дава идеи но с желание реализира идеите на другите. Понякога е инициативен, изпълнява поставените групови задачи не нарушава правилата</p>	<p><u>Добър 4</u> Добре е овладял необходимите знания, служи си с новите понятия, прави заключения на основата на фактите интересува се от тематиката</p>	<p><u>Добър 4</u> Използва придобитите информации, не винаги обосновава мнението си, добре работи в групата и е изпълнителен</p>
<p><u>Среден 3</u> Рядко проявява активност, работи само при настояване от страна на водещия никога не изразява мнение без да е питан, механично следва правилата</p>	<p><u>Среден 3</u> Има откъслечни знания, с помощта на водещия и участниците може да даде отговор в правилна посока</p>	<p><u>Среден 3</u> Изпитва затруднения със самостоятелното формулиране на отговор, не умее да прави заключения, самостоятелно изпълнява само най- прости задачи.</p>
<p><u>Слаб 2</u> Пречи на груповата работа, не се интересува от правилата, не сътрудничи с другите, не проявява интерес към груповите дейности, включва се формално само след напомняне на водещия</p>	<p><u>Слаб 2</u> Не се ориентира в разглежданите проблеми, не се интересува от случващото се на занятието.</p>	<p><u>Слаб 2</u> Не може да формулира ясен отговор на въпрос, не приема груповите правила, дори и с помощта на водещия или групата не може да се справи с поставена задача.</p>

IV. Философия

Критериите за оценяване са свързани с насърчаването и стимулирането на по-нататъшното самостоятелно усвояване на нови знания и умения, като акцентът се поставя главно върху овладяването на специфични умения и развиването на компетенции по **философия**.

Видове изпитване: писмено и устно /брой оценки: според **Наредба N11 от 01.09.2016г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците** обн. – ДВ, бр. 74 от 20.09.2016 г., в сила от 20.09.2016 г.; изм. и доп., бр. 78 от 29.09.2017 г., в сила от 29.09.2017 г., издадена от министъра на образованието и науката.

1. Форма на оценяване:

1.1. Срочната/годишната оценка по предмета „Философия“ се формира в зависимост от резултатите на учениците от:

1.2. Индивидуално участие в работата в клас анализ на текст, дискусия, анализ на казус.

1.3. Домашни работи върху философско есе.

1.4. Разработване на проекти, доклади и мултимедийни презентации.

1.5. От значение е цялостната работа на ученика през срока/годината - активното участие в час и системното старание, да притежава етични и морални качества спрямо преподавател и съученици.

2. Съотношение при формиране на срочна и годишна оценка:

Текущи оценки /от устни, от писмени, от практически изпитвания/	50%
Оценки от контролни работи	25%
Оценки от други участия /работа в час, изпълнение на домашни работи, на упражнения, по проекти и др./	25%

3. Общи критерии за оценяване:

Ученикът трябва да:

3.1, развива критично мислене;

3.2. работи самостоятелно като:

Усвоява знанията от учебника и понятията представени във всяка изучавана тема;

- Анализ на текст/казус - работи с автентичен философски, художествен и публицистичен текст, и извлича философски идеи от тях;

- Участва в дискусии и аргументира личните си позиции;

- Пише философско есе – формулира и аргументира личната си теза;

- Открива психологически теми и проблеми – различни психологически гледни точки и школи, формиране на Аз-образ и самооценка, мотивация, цели и самоактуализация, кариерно и личностно развитие и пр., прави личен избор, зачита аргументи различни от неговите, формира умения за анализ на съвместни проблемни ситуации и работа в екип, и пр.,

- Разпознава и работи с различни източници на информация — анализира резултати от психологически тест, търсене и критична оценка на информация в интернет и пр.,

- Умее да общува – демонстрира диалогичност и умения за безконфликтна комуникация, разработва проекти с проблемни ситуации и прояви на агресия и пр.;

- Осмисля въпроса за психичното здраве и проблем с различните прояви на зависимости от ПАВ, от интернет, игри. фейсбук, както и слабост пред различни прояви на манипулации на личността.

3.3. участва в роли и симулативни игри;

3.4. работи в екип по предварително зададени задачи за проучване;

3.5. участва в разработване на конкретни учебни проекти;

3.6. прави междупредметни връзки, насочени към придобиване на ключови компетентности.

4. Критерии при оценка на постиженията на учениците по шестобалната система:

4.1. устни и писмени изпитвания;

Отличен 6 - Ученикът познава учебното съдържание, няма пропуски в знанията и уменията; усвоени са всички нови философски и психологически понятия и се използват правилно; прави обобщения и изводи, осмисля причинно-следствени връзки; създава и аргументира собствени тези и идеи, свързани с общочовешките ценности и личностното самосъзнаване; решава казуси; притежава богата езикова култура; справя се с цялото разнообразие от учебни задачи в различни ситуации. Умее да работи по проекти, в екип и да презентира изучаваните проблеми и теми.

Много добър 5 - Ученикът постига с малки изключения очакваните резултати от учебните програми-налице са значителни познания, които използва при анализ на философски и нефилософски – художествени и публицистични текстове, при изграждане на свои идеи, тези и гледни точки по идеи и казуси, което говори за това, че са усвоени са новите философски и психологически понятия и ги използва правилно при изпълнение на учебни задачи, а понякога и в ситуации, които не са изучавани по „учебна програма; допуска частично стилистични и езикови неточности.

Добър 4 - Ученикът постига преобладаващата част от очакваните резултати от учебните програми -назовава и оценява теоретични и жизнени ситуации, добре се справя при работа с познати примери и ситуации; усвоена е преобладаващата част от новите понятия; допуска неточности, които все пак водят до определен краен резултат; налице са стилови и езикови неточности.

Среден 3 – ученикът постига само отделни очаквани резултати от учебните програми, в знанията и в уменията си той има сериозни пропуски; усвоени са само някои от новите понятия, притежава само някои от компетентностите, определени като очаквани резултати от учебната програма; налице са сериозни стилови и езикови неточности.

Слаб 2 - Ученикът не постига очакваните резултати от учебните програми – не познава учебното съдържание и понятийния апарат; няма формираны знания и умения, не се ориентира при работа с текстове, казуси и др. учебни задачи, допуска груби стилови и езикови неточности,

4.2. проверка на знания чрез тест:

От 0 до 20 % - слаб 2

От 21 до 30 % - среден 3

От 31 до 60 % - добър 4

От 61 до 80 % - много добър 5

От 81 до 100 % - отличен 6

4.3. критерии за оценка на философско есе

- Умение да осмисли проблема при зададената тема или фрагмент – 6т.

- Употреба и владеене на логическия и понятиен инструментариум при формулиране на теза и аргументацията ѝ – 6т.

- Изгражда лична позиция, лична интерпретация и примери на темата или фрагмента – 6т.

- Ниво на езикова и стилистична култура – 2т.

0-4 точки – слаб 2

5-7 точки – среден 3

8-14 точки – добър 5

15-17 точки – много добър 5

18-20 точки – отличен 6